

Înalta Curte de Casație și Justiție
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 22/2017 din 06/11/2017

Dosar nr. 1.440/1/2017

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 43 din 17/01/2018

Iulia Cristina Tarcea - președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Lavinia Curelea - președintele delegat al Secției I civile
Eugenia Voicheci - președintele Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Alina Sorinela Macavei - judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Mihaela Paraschiv - judecător la Secția I civilă
Carmen Elena Popoiag - judecător la Secția I civilă
Aurelia Rusu - judecător la Secția I civilă
Bianca Elena Țandărescu - judecător la Secția I civilă
Nicoleta Țandăreanu - judecător la Secția I civilă
Mirela Vișan - judecător la Secția I civilă
Iulia Manuela Cîrnu - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă - judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Polițeanu - judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa - judecător la Secția a II-a civilă
Monica Ruxandra Duță - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănița Teau - judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia - judecător la Secția a II-a civilă
Iuliana Măiereanu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Decebal Constantin Vlad - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru - judecător la Secția penală
Leontina Șerban - judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursul în interesul legii este legal constituit în conformitate cu dispozițiile art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă raportat la art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror-șef adjunct al Secției judiciare.

La ședința de judecată participă magistratul-asistent Ileana Peligrad, desemnat pentru această cauză în conformitate cu dispozițiile art. 27² din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a

luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța cu privire la:

"1. interpretarea și aplicarea art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 (fost art. 313 înainte de republicare), respectiv dacă persoana care a suferit o vătămare corporală poate fi obligată la plata către un spital de urgență a cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, în situația în care autorul vătămării:

a) nu a fost identificat (inclusiv atunci când persoana vătămată nu îi dezvăluie identitatea); sau

b) atunci când acesta nu răspunde penal (când persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților sau fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția cerută de legea penală).

2. în situația în care se consideră că, în baza prevederilor legale indicate, persoana care a suferit o vătămare corporală nu poate fi niciodată obligată la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat către spitalul de urgență care i-a acordat asistență medicală, se solicită interpretarea aceluiași prevederi legale în sensul de a stabili în ce condiții autorul vătămării poate fi obligat la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situațiile în care acesta nu răspunde penal (când persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților sau fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția cerută de legea penală)".

Magistratul-asistent învederează legala constituire a completului competent să judece recursul în interesul legii, precum și faptul că, la dosarul cauzei, au fost depuse raportul întocmit de judecătorii-raportori și punctul de vedere din partea Ministerului Public.

Președintele completului, doamna judecătoarea Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a acordat cuvântul reprezentantului procurorului general.

Reprezentantul Ministerului Public a solicitat admiterea recursului în interesul legii și pronunțarea unei hotărâri prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a legii, apreciind că persoana care a suferit o vătămare corporală nu poate fi obligată la plata către un spital de urgență a cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, potrivit legii, în limitele pachetului de bază ori minimal, după caz, în situația în care autorul vătămării nu a fost identificat, inclusiv atunci când persoana vătămată nu îi dezvăluie identitatea.

Totodată, s-a învederat că autorul vătămării poate fi chemat în judecată, pe cale civilă separată, pentru suportarea cheltuielilor de spitalizare și cu tratamentul medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situațiile în care nu poate fi atrasă răspunderea sa penală, întrucât persoana vătămată a formulat plângerea prealabilă tardiv, și-a retras plângerea ori a intervenit împăcarea părților, urmând ca, în procesul civil, să se stabilească răspunderea civilă delictuală, iar persoana care a suferit o vătămare corporală poate fi obligată, singură sau proporțional cu autorul faptei ilicite către spitalul de urgență care i-a acordat asistență medicală, la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat, atunci când fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția cerută de legea penală ori fapta victimei, îndeplinind toate condițiile cazului fortuit, exonerează de răspundere penală și civilă pe autorul faptei.

În aceste din urmă situații s-a arătat că răspunderea persoanei vătămate ar trebui să fie atrasă doar atunci când raporturile sale de răspundere civilă delictuală se grefează pe un contract de asigurare obligatorie sau facultativă de răspundere civilă, deoarece numai astfel aplicarea legii este în concordanță cu scopul său.

Președintele completului, doamna judecătoarea Iulia Cristina Tarcea, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, a constatat următoarele:

I. Temeiul juridic al recursului în interesul legii

1. Articolul 514 din Codul procedură civilă stipulează următoarele:

"Pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești."

II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

2. Sesizarea s-a făcut de către Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța, atașându-se hotărâri judecătorești definitive, în dovedirea practicii neunitare.

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unui recurs în interesul legii

3. Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită, în continuare, Legea nr. 95/2006:

Art. 320 alin. (1):

"Persoanele care prin faptele lor aduc daune sănătății altei persoane, precum și daune sănătății propriei persoane, din culpă, răspund potrivit legii și au obligația să repare prejudiciul cauzat furnizorului de servicii medicale reprezentând cheltuielile efective ocazionate de asistența medicală acordată. Sumele reprezentând cheltuielile efective vor fi recuperate de către furnizorii de servicii medicale. Pentru litigiile având ca obiect recuperarea acestor sume, furnizorii de servicii medicale se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale caselor de asigurări de sănătate și dobândesc calitatea procesuală a acestora în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, indiferent de faza de judecată.

(2) Furnizorii de servicii care acordă asistența medicală prevăzută la alin. (1) realizează o evidență distinctă a acestor cazuri și au obligația să comunice lunar casei de asigurări de sănătate cu care se află în relație contractuală această evidență, în vederea decontării, precum și cazurile pentru care furnizorii de servicii medicale au recuperat cheltuielile efective în vederea restituirii sumelor decontate de casele de asigurări de sănătate pentru cazurile respective."

IV. Orientările jurisprudențiale divergente

4. În ceea ce privește prima problemă de drept, respectiv dacă persoana care a suferit o vătămare corporală poate fi obligată la plata către un spital de urgență a cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, în situația în care autorul vătămării nu a fost identificat (inclusiv atunci când persoana vătămată nu îi dezvăluie identitatea) sau atunci când acesta nu răspunde penal (când persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților sau fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția cerută de legea penală), orientările jurisprudențiale diferite s-au conturat după cum urmează:

4.1. Unele instanțe au apreciat că victima agresiunii poate fi obligată la cheltuielile ocazionate de asistența medicală acordată, dacă nu indică autorul agresiunii sau nu face dovada că a fost victima unei agresiuni, invocându-se faptul că victima agresiunii se face vinovată de nepunerea la dispoziția

titularului acțiunii a datelor necesare pentru identificarea agresorului, ceea ce ar conduce la un așa-zis transfer al culpei de la agresor la victima agresiunii.

În argumentarea aceleiași soluții, alte instanțe au reținut fie îmbogățirea fără justă cauză a victimei, fie existența unei răspunderi civile delictuale în sarcina acesteia, pentru fapta constând în ascunderea identității autorului și punerea unității sanitare care a efectuat cheltuieli în situația de a nu-și putea recupera prejudiciul

În cazurile în care a intervenit împăcarea victimei cu agresorul ori aceasta și-a retras plângerea, instanțele au pronunțat soluții în sensul obligării victimei agresiunii, fie singură, fie în solidar cu agresorul, la plata cheltuielilor efectuate de furnizorul de servicii medicale.

4.2. Alte instanțe au apreciat că, în nicio situație, persoana care a suferit o vătămare corporală nu poate fi obligată la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat.

4.2.1. Unele instanțe au apreciat că victima agresiunii nu poate fi obligată la cheltuielile ocazionate de asistența medicală acordată, reținând că aceasta nu are calitate procesuală pasivă în acest tip de acțiuni, față de prevederile art. 320 din Legea nr. 95/2006 potrivit căroră furnizorii de servicii medicale se pot îndrepta împotriva persoanelor care au săvârșit agresiunea, nu împotriva victimei, indiferent dacă aceasta este sau nu asigurată.

4.2.2. Alte instanțe au apreciat că victima agresiunii nu poate fi obligată la cheltuielile ocazionate de asistența medicală acordată, iar cererea de chemare în judecată formulată împotriva acesteia a fost respinsă pe fond.

În argumentarea acestei soluții, instanțele au reținut că recuperarea cheltuielilor de spitalizare de la victima agresiunii este incompatibilă cu scopul reglementării speciale în materia asigurărilor de sănătate, lipsind de substanță dreptul de asigurare garantat de Legea nr. 95/2006. Recuperarea cheltuielilor de spitalizare nu se poate face de la persoanele asigurate, întrucât scopul asigurării de sănătate este tocmai acela ca aceste cheltuieli să fie suportate de asigurător, în momentul în care se produce cazul asigurat. În cazul persoanelor neasigurate, spitalul acordă serviciile medicale de urgență, iar aceste cheltuieli, care sunt stipulate gratuit în favoarea beneficiarului, nu sunt susceptibile de recuperare de la acesta, gratuitatea fiind o măsură de protecție asumată de stat în virtutea obiectivului major al protejării sănătății populației.

5. În ceea ce privește a doua problemă de drept, autorul sesizării solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție ca, în situația în care se va considera că, în baza prevederilor legale indicate, persoana care a suferit o vătămare corporală nu poate fi niciodată obligată la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat către spitalul de urgență care i-a acordat asistență medicală, să se stabilească în ce condiții autorul vătămării poate fi obligat la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situațiile în care acesta nu răspunde penal (când persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților sau fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția cerută de legea penală).

5.1. Unele instanțe au apreciat că persoana care a produs o vătămare corporală altei persoane nu poate fi obligată la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată în cazul în care a intervenit împăcarea părților, reținându-se că, potrivit prevederilor art. 132 din Codul penal anterior și ale art. 159 din noul Cod penal, împăcarea părților înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă.

5.2. Alte instanțe au apreciat că persoana care a produs o vătămare corporală altei persoane va fi obligată la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, chiar și în cazul în care pârâtului nu i s-a putut stabili vinovăția în materie penală, dat fiind că în cauză a intervenit împăcarea părților, deoarece stingerea acțiunii civile se produce doar cu privire la pretențiile pe care partea vătămată le are față de inculpat, nu și în privința prejudiciului cauzat furnizorului de servicii medicale.

V. Punctul de vedere al Colegiului de conducere al Curții de Apel Constanța

6. Titularul sesizării nu a formulat un punct de vedere cu privire la problemele de drept ce fac obiectul prezentului recurs în interesul legii.

VI. Punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

7. Ministerul Public, prin punctul de vedere exprimat, a arătat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, republicată [fost art. 313 alin. (1) din aceeași lege, anterior republicării], persoana care a suferit o vătămare corporală nu poate fi obligată la plata către un spital de urgență a cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, potrivit legii, în limitele pachetului de bază ori minimal, după caz, în situația în care autorul vătămării nu a fost identificat, inclusiv atunci când persoana vătămată nu îi dezvăluie identitatea.

În interpretarea și aplicarea aceluiași articol, autorul vătămării poate fi chemat în judecată pe cale civilă separată, pentru suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situațiile în care nu poate fi atrasă răspunderea sa penală, întrucât persoana vătămată a formulat plângerea prealabilă tardiv, și-a retras plângerea ori a intervenit împăcarea părților, urmând ca, în procesul civil, să se stabilească răspunderea civilă delictuală.

Totodată, s-a concluzionat că persoana care a suferit o vătămare corporală, în interpretarea și aplicarea aceluiași articol, poate fi obligată, singură sau proporțional cu autorul faptei ilicite către spitalul de urgență care i-a acordat asistență medicală, la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat, atunci fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția cerută de legea penală ori fapta victimei, îndeplinind toate condițiile cazului fortuit, exonerează de răspundere penală și civilă pe autorul faptei. În aceste situații, răspunderea persoanei vătămate ar trebui să fie atrasă doar atunci când raporturile sale de răspundere civilă delictuală se grefează pe un contract de asigurare obligatorie sau facultativă de răspundere civilă, deoarece numai astfel aplicarea legii este în concordanță cu scopul său.

VII. Raportul asupra recursului în interesul legii

8. Prin raportul întocmit de judecătorii-raportori desemnați, conform art. 516 alin. (5) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, persoana care a suferit o vătămare corporală prin fapta altuia nu poate fi obligată, către furnizorul de servicii medicale, la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, potrivit legii, în limitele pachetului de bază ori minimal, după caz, în situațiile în care autorul vătămării nu a fost identificat sau persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea prealabilă ori a intervenit împăcarea părților.

În interpretarea și aplicarea aceluiași dispoziții legale, autorul vătămării poate fi chemat în judecată, pe cale civilă separată, pentru suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situația în care acesta nu răspunde penal întrucât a intervenit împăcarea părților.

VIII. Înalta Curte de Casație și Justiție

9. Analizând recursul în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori, precum și problema de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

10. Din perspectiva legitimării procesuale active se constată că este îndeplinită condiția prevăzută de art. 514 din Codul de procedură civilă, în ceea ce privește pe titularul sesizării, recursul în interesul legii fiind exercitat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța.

11. Dispozițiile art. 515 din Codul de procedură civilă statuează că recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii.

12. Verificând condiția privind respectarea cerințelor prescrise de prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, se constată, din anexele memoriului de recurs în interesul legii, că nu rezultă existența practicii neunitare cu privire la toate situațiile invocate în memoriu.

13. Astfel, din exemplele de hotărâri judecătorești menționate în memoriu și din analiza practicii judiciare anexate nu rezultă că instanțele s-ar fi pronunțat prin hotărâri divergente cu privire la situații în care s-ar fi invocat faptul că autorul vătămării nu a săvârșit fapta cu vinovăția cerută de legea penală sau că ar fi existat cauze care exclud vinovăția. Situațiile de divergență regăsite în jurisprudența examinată se referă la acțiuni formulate de furnizorul de servicii medicale împotriva victimei agresiunii, în cazurile în care victima fie nu a formulat plângere penală, fie și-a retras-o sau a intervenit împăcarea părților.

14. În ceea ce privește problema de drept de la punctul 2 din sesizare, din studiul jurisprudenței anexate reiese că instanțele au pronunțat soluții divergente numai în ipoteza în care acțiunile formulate de unitățile sanitare împotriva autorului agresiunii vizau situații în care intervenise împăcarea părților. Numai în această situație s-a pus problema efectului extinctiv pe care îl produce împăcarea părților în legătură cu acțiunea civilă.

15. Nu s-au regăsit în anexele la memoriu hotărâri judecătorești care să conțină soluții diferite sub aspectul problemei de drept de la pct. 2, cu privire la situațiile în care partea vătămată nu a formulat plângere sau și-a retras-o, ci dimpotrivă, examenul jurisprudențial a relevat că, în situațiile în care lipsea plângerea prealabilă sau aceasta fusese retrasă, instanțele au analizat pe fond cauzele, reținând că, în condițiile în care nu există o hotărâre judecătorească pronunțată în procesul penal, care să aibă autoritate de lucru judecat în fața instanței civile, hotărâre prin care să se stabilească existența faptei, identitatea făptuitorului și vinovăția acestuia, reclamantul (furnizorul de servicii medicale) trebuie să facă dovada în procesul civil a îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale a pârâtului pretins autor al faptei.

16. De asemenea se constată că problemele de drept cu privire la care se solicită rezolvarea prin mecanismul recursului în interesul legii nu vizează ipoteza în care acțiunea furnizorului de servicii medicale a fost îndreptată împotriva victimei, pe motiv că aceasta, prin fapta sa, a adus daune proprii sănătăți. Deși există cazuistică în ceea ce privește culpa concurentă sau exclusivă a victimei, aceasta nu este divergentă, referindu-se la situații de fapt punctuale (soluționate de instanțe în raport cu circumstanțele particulare din speță) și nici nu este relevantă din perspectiva problemelor de drept care formează obiectul sesizării.

17. Față de precizările anterioare, obiectul recursului în interesul legii, care se circumscrie exigențelor art. 515 din Codul de procedură civilă, privește problemele de drept soluționate diferit de instanțele judecătorești, în interpretarea și aplicarea art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 (fost art. 313 înainte de republicare), după cum urmează:

1. dacă persoana care a suferit o vătămare corporală prin fapta altuia poate fi obligată la plata către un spital de urgență a cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, în situația în care autorul vătămării:

a) nu a fost identificat (inclusiv atunci când persoana vătămată nu îi dezvăluie identitatea); sau

b) atunci când acesta nu răspunde penal, deoarece persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților;

2. dacă, în ipoteza unui răspuns negativ la prima problemă de drept, autorul vătămării poate fi obligat la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situația în care acesta nu răspunde penal datorită faptului că a intervenit împăcarea părților.

18. Asupra fondului se constată că dispozițiile legale a căror interpretare și aplicare au generat practica neunitară sunt cele prevăzute de art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, care au următorul conținut:

"Art. 320. - (1) Persoanele care prin faptele lor aduc daune sănătății altei persoane, precum și daune sănătății proprii persoane, din culpă, răspund potrivit legii și au obligația să repare prejudiciul cauzat furnizorului de servicii medicale reprezentând cheltuielile efective ocazionate de asistența medicală acordată. Sumele reprezentând cheltuielile efective vor fi recuperate de către furnizorii de servicii medicale. Pentru litigiile având ca obiect recuperarea acestor sume, furnizorii de servicii medicale se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale caselor de asigurări de sănătate și dobândesc calitatea procesuală a acestora în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, indiferent de faza de judecată."

19. Textul reprezintă o aplicație particulară a răspunderii civile delictuale în privința prejudiciului corporal constând în vătămarea integrității corporale ori a sănătății unei persoane.

20. Obiectul recursului în interesul legii constă în plata contravalorii cheltuielilor de spitalizare și de tratament medical efectuate de furnizorul de servicii medicale în limita pachetului de bază, dacă este vorba de o persoană asigurată, sau în limita pachetului minimal, dacă este vorba de o persoană neasigurată.

21. Subiect activ al raportului juridic obligațional este furnizorul de servicii medicale, care are un drept de acțiune directă pentru recuperarea acestor cheltuieli, iar subiect pasiv este persoana care, prin fapta sa, a adus atingere sănătății altuia (sau, după caz, persoana care, prin fapta sa culpabilă, și-a adus atingere propriei sănătăți).

22. Această soluție legislativă nu este nouă în sistemul nostru juridic. Dreptul unităților sanitare de a recupera pe calea unei acțiuni directe despăgubirile reprezentând cheltuielile de asistență medicală acordată victimei unei fapte ilicite a fost reglementat inițial în art. 188 din Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației, text care prevedea că: "Persoanele care prin faptele lor aduc prejudicii sau daune sănătății altei persoane răspund potrivit legii și sunt obligate să suporte cheltuielile necesitate de asistența medicală acordată acesteia."

23. În aplicarea acestor prevederi legale, calitatea procesuală activă a unităților sanitare a fost stabilită pe cale jurisprudențială, fostul Tribunal Suprem statuând că, dacă printr-o faptă ilicită victima a suferit vătămări ale sănătății care fac necesară acordarea de asistență medicală, constând în administrarea de medicamente, spitalizare etc., autorul faptei ilicite este obligat să plătească unității sanitare (dacă are personalitate juridică) sau forului său tutelar despăgubiri reprezentând valoarea cheltuielilor ocazionate cu asistența sanitară ce i-a fost acordată victimei.

24. Aceeași reglementare de principiu a fost preluată în cuprinsul art. 106 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 150/2002 privind organizarea și funcționarea sistemului de asigurări sociale de sănătate și, ulterior, în art. 317 alin. (3) din Legea nr. 95/2006, devenit art. 320 alin. (1) ca efect al modificării și republicării legii.

25. În privința naturii juridice a răspunderii instituite prin aceste norme speciale, doctrina a reținut că respectivele norme "nu derogă de la principiile răspunderii civile, ci dimpotrivă constituie o aplicare a reglementărilor care cârmuiesc răspunderea civilă delictuală, privitor la cheltuielile necesitate de asistența medicală acordată victimelor unor fapte ilicite".

26. În ceea ce privește prima problemă de drept se constată că, aplicând prevederile art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, în cauze în care furnizorul de servicii medicale a formulat acțiunea în contradictoriu cu victima agresiunii, care suferise o vătămare corporală ca urmare a faptei unui terț, unele instanțe au apreciat că aceasta poate fi obligată la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, în situația în care autorul vătămării nu a fost identificat (inclusiv atunci când persoana vătămată nu îi dezvăluie identitatea) sau atunci când acesta nu răspunde penal, deoarece persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților.

27. În susținerea acestor soluții jurisprudențiale s-a reținut fie existența răspunderii civile delictuale a victimei (pentru faptul nepunerii la dispoziție a datelor necesare titularului acțiunii sau

pentru neefectuarea demersurilor necesare în vederea tragerii la răspundere penală a autorului agresiunii), fie îmbogățirea fără justă cauză.

28. Procedând în acest mod, instanțele au ignorat cadrul procesual creat prin promovarea acțiunii, în temeiul normei legale speciale. În ipoteza în care victima a suferit o vătămare a sănătății prin fapta culpabilă a unui terț (nu ca urmare a propriei fapte culpabile), textul legal examinat conferă furnizorului de servicii medicale calitate procesuală activă exclusiv în situațiile în care cheltuielile de spitalizare și tratament medical sunt solicitate de la persoana care prin fapta sa a adus daune sănătății altei persoane. Cu alte cuvinte, legiuitorul stabilește în mod neechivoc cine are calitate procesuală pasivă în cadrul unei astfel de acțiuni.

29. De aceea, în toate situațiile în care, fiind vorba de o vătămare produsă prin fapta unui terț, unitatea sanitară s-a îndreptat cu acțiune pentru recuperarea cheltuielilor de spitalizare împotriva victimei agresiunii, iar nu a autorului vătămării, temeiul de drept al acțiunii nu poate fi prevederea specială cuprinsă în art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, care este de strictă interpretare și aplicare.

30. Din modul în care au fost argumentate soluțiile de admitere a acțiunilor formulate împotriva persoanelor vătămate rezultă că instanțele respective, deși au fost investite cu acțiuni întemeiate pe prevederile art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 (art. 313 înainte de republicare), care stabilesc fără echivoc faptul că subiectul pasiv al raportului juridic obligațional este persoana care prin fapta sa a adus daune sănătății altei persoane, au rezolvat litigiul pe temeiul dreptului comun, pronunțându-se asupra unui alt raport juridic obligațional, în care subiect pasiv devine însăși victima, iar cheltuielile de spitalizare și tratament medical nu mai sunt rezultatul faptei prejudiciabile săvârșite inițial de către autorul agresiunii, ci rezultatul faptei victimei, constând în omisiunea de a-și da concursul la identificarea și tragerea la răspundere a autorului agresiunii.

31. O asemenea construcție juridică ignoră, însă, faptul că prejudiciul constând în cheltuielile de spitalizare și tratament medical este rezultatul direct al faptei culpabile a autorului agresiunii și s-a produs în patrimoniul unității medicale anterior faptelor de omisiune imputate victimei, astfel încât acest prejudiciu nu poate fi considerat rezultat al conduitei ulterioare a victimei.

32. Un eventual prejudiciu pe care victima l-ar fi produs unității medicale, prin faptul că nu a dezvăluit identitatea autorului vătămării, nu a formulat plângere penală sau și-a retras plângerea penală ori a intervenit împăcarea părților, nu se confundă cu prejudiciul constând în cheltuielile de spitalizare și tratament medical și nu poate fi cerut pe temeiul art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, ci doar printr-o acțiune întemeiată pe dreptul comun.

33. Or, în cadrul unei asemenea acțiuni, care ar putea fi întemeiată pe dispozițiile de drept comun în materia răspunderii civile delictuale, unitatea medicală trebuie să facă dovada existenței și a întinderii prejudiciului afirmat (care nu se confundă cu prejudiciul constând în cheltuielile de spitalizare și tratament medical), a faptei ilicite, a raportului de cauzalitate între faptă și prejudiciu și a vinovăției pârâtului.

34. În ceea ce privește fapta ilicită, unele instanțe au reținut că pârâtul, victimă a agresiunii și beneficiar al serviciilor medicale, nu a făcut demersuri pentru identificarea autorului agresiunii, nu a furnizat unității medicale datele de identitate ale acestuia sau nu a formulat plângere penală pentru ca cel vinovat să poată fi tras la răspundere.

35. Aceste fapte imputate victimei nu pot fi calificate ca ilicite, în condițiile în care nicio prevedere legală nu stabilește în sarcina victimei unei agresiuni obligația de a identifica agresorul și de a furniza unității sanitare datele de identificare.

36. În ceea ce privește nedeplinerea plângerii penale prealabile se observă că nu rezultă din Legea nr. 95/2006, din actele normative cu rang inferior adoptate în temeiul acestei legi sau din Codul de procedură penală obligația persoanei vătămate de a depune plângere penală prealabilă. Dimpotrivă, dreptul persoanei vătămate de a formula sau nu plângerea penală este un drept potestativ, iar

rațiunile subiective care determină persoana în cauză să nu depună plângerea nu pot fi cenzurate de instanța de judecată, câtă vreme însuși legiuitorul, stabilind că pentru anumite infracțiuni urmărirea penală este condiționată de plângerea prealabilă a persoanei vătămate, a înțeles să îi lase acesteia dreptul de a alege dacă se adresează sau nu justiției penale.

37. Retragerea plângerii prealabile de către victima agresiunii sau împăcarea intervenită între partea vătămată și autorul agresiunii nu pot fi calificate ca fapte ilicite, care să justifice antrenarea răspunderii delictuale a victimei agresiunii, câtă vreme cele două instituții de drept procesual-penal sunt reglementate în Codul de procedură penală [art. 16 alin. (1) lit. g)] drept cauze legale care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale.

38. Îmbogățirea fără justă cauză nu poate constitui temei al obligării victimei agresiunii la cheltuielile de spitalizare și tratament medical, deoarece una dintre condițiile pentru aplicarea acestui mecanism juridic, astfel cum rezultă din art. 1345 din Codul civil, este aceea ca îmbogățirea să fie lipsită de o cauză justă.

39. Or, prestarea serviciilor medicale de către unitatea sanitară s-a făcut în baza prevederilor legale care instituie acordarea unui pachet de servicii medicale de bază, în mod echitabil și nediscriminatoriu, oricărui asigurat [art. 219 alin. (3) lit. g) din Legea nr. 95/2006].

40. Potrivit art. 221 alin. (1) lit. c) din lege, prin hotărâre a Guvernului se aprobă pachetul de servicii de bază ce se acordă asiguraților; acest pachet cuprinde serviciile medicale, serviciile de îngrijire a sănătății, medicamentele, materialele sanitare, dispozitivele medicale la care asigurații au dreptul.

41. Tot prin hotărâre a Guvernului se aprobă și pachetul minimal de servicii care, potrivit art. 221 alin. (1) lit. d) din lege, se acordă persoanelor care nu fac dovada calității de asigurat și cuprinde servicii de îngrijire a sănătății, medicamente și materiale numai în cazul urgențelor medico-chirurgicale și al bolilor cu potențial endemoepidemic, monitorizarea evoluției sarcinii și a lăuziei, servicii de planificare familială, servicii de prevenție și îngrijiri de asistență medicală comunitară.

42. Ca atare, temeiul acordării asistenței și îngrijirii medicale victimelor agresiunilor este unul legal, astfel încât cheltuielile efectuate de unitățile sanitare nu pot fi recuperate de la beneficiarii serviciilor medicale prin mecanismul îmbogățirii fără justă cauză.

43. De altfel, obligarea victimei agresiunii la plata cheltuielilor efectuate cu îngrijirea sănătății sale, ca beneficiar al serviciilor medicale în cadrul pachetului minimal de servicii medicale sau al pachetului de bază, după caz, ar lipsi de eficacitate sistemul asigurărilor sociale de sănătate, care a fost instituit tocmai pentru a se asigura un minim de asistență medicală pentru populație, inclusiv pentru acele categorii de persoane care se află în imposibilitatea de a contribui la fondul de asigurări de sănătate.

44. Câtă vreme beneficiarii sistemului de asigurări de sănătate au dreptul la un pachet de servicii medicale (de bază pentru cei asigurați și minimal pentru cei neasigurați), fiind astfel protejați față de costurile serviciilor medicale în caz de boală sau accident, nu există nicio rațiune pentru care persoanele respective să fie obligate să suporte costurile cheltuielilor medicale atunci când vătămarea corporală a fost cauzată prin fapta culpabilă a unui terț.

45. Este necesar a se preciza că din hotărârile judecătorești atașate memoriului de recurs în interesul legii nu rezultă faptul că pretențiile unităților sanitare au vizat cheltuielile de spitalizare care depășeau pachetul minimal sau pachetul de bază, după caz, așa încât acest aspect nu formează obiect de analiză în cadrul prezentului recurs în interesul legii. În consecință, dezlegarea ce va fi dată prin prezenta decizie vizează exclusiv acțiunile care au ca obiect cheltuielile de spitalizare și tratament medical de care victima a beneficiat în limitele pachetului minimal sau de bază, după caz.

46. În ceea ce privește cea de-a doua problemă de drept, referitoare la posibilitatea obligării autorului vătămării la suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în situația în care acesta este cunoscut, însă nu răspunde penal datorită faptului

că a intervenit împăcarea părților, se apreciază că această cauză de înlăturare a răspunderii penale și de stingere a acțiunii civile [prevăzută de art. 132 alin. 1 din Codul penal anterior și preluată în art. 159 alin. (2) din noul Cod penal] nu stinge și dreptul la acțiune conferit prin lege unității sanitare de a recupera cheltuielile efectuate cu îngrijirea medicală a victimei.

47. Acțiunea civilă, astfel cum este reglementată în art. 19-28 din noul Cod de procedură penală, se circumscrie raporturilor juridice care se nasc între persoana vătămată sau succesorii acesteia, pe de o parte, și inculpat sau partea responsabilă civilmente, pe de altă parte.

48. Totodată, împăcarea părților este un act de înțelegere între făptuitor și persoana vătămată, prin care, în condițiile legii și pentru anumite infracțiuni, se înlătură răspunderea penală și celelalte consecințe ale săvârșirii infracțiunii.

49. Fiind un act juridic bilateral, acesta produce efecte relative, între partea vătămată și autorul agresiunii, în ceea ce privește despăgubirile pe care victima le-ar fi putut pretinde pentru sine în cadrul procesului penal. Dreptul furnizorului de servicii medicale de a solicita pe cale civilă obligarea autorului vătămării la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată este un drept distinct, prevăzut prin legea specială în patrimoniul unității medicale și care nu poate fi stins printr-un acord între victimă și autorul agresiunii.

50. Ca atare, unitatea sanitară va putea să își exercite dreptul de a recupera cheltuielile de spitalizare și tratament medical efectuate cu îngrijirea victimei în cadrul unui proces civil separat de procesul penal, îndreptat împotriva autorului vătămării, însă, în litigiul civil, va trebui să dovedească existența elementelor răspunderii civile delictuale: fapta ilicită, prejudiciul, raportul de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu și vinovăția pârâtului.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 517 cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 320 alin. (1) din Legea nr. 95/2006, persoana care a suferit o vătămare corporală prin fapta altuia nu poate fi obligată, către furnizorul de servicii medicale, la plata cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat în cadrul unității medicale respective, potrivit legii, în limitele pachetului de bază ori minimal, după caz, în situațiile în care autorul vătămării nu a fost identificat sau persoana vătămată nu a formulat sau și-a retras plângerea prealabilă ori a intervenit împăcarea părților.

În interpretarea și aplicarea aceluiași dispoziții legale, autorul vătămării poate fi chemat în judecată, pe cale civilă separată, pentru suportarea cheltuielilor de spitalizare și tratament medical de care a beneficiat persoana vătămată, în limitele pachetului de bază ori minimal, în situația în care acesta nu răspunde penal, întrucât a intervenit împăcarea părților.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 6 noiembrie 2017.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

WWW.JURI.RO